

SAMHÄLLSUTVECKLINGSKONTORET  
Plan- och exploateringsavdelningen  
Marie Broberg

## Översiktsplan Täby 2050 – Staden på landet, Särskild handling

I samband med att en översiktsplan antas ska en särskild handling enligt 6 kap. § 16, miljöbalken upprättas av den beslutande kommunen. Syftet är att sammanfatta hela miljöbedömningen, det vill säga processen från det att arbetet med översiktsplanen och miljöbedömningen startade, till det att den färdiga planen och miljökonsekvensbeskrivningen ska antas. Den särskilda handlingen ska redovisa:

- hur miljöaspekterna har behandlats i planen
- hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och de inkomna synpunkterna
- skälen för att planen har antagits istället för de alternativ som övervägts
- vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför

### Miljöaspekternas behandling i planen

I samband med uppstarten av arbetet med den nya översiktsplanen var en av utgångspunkterna för planarbetet att integrera Sveriges miljömål och de nationella miljökvalitetsmålen samt de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030 i översiktsplanens mål och inriktning. Utgångspunkten var också att den nya översiktsplanen skulle innehålla nya mål för ett hållbart Täby och utgöra den övergripande ramen för kommunens efterföljande hållbarhetsarbete.

Miljöbedömningen har genomförts stegvis och parallellt med planprocessen och varit en integrerad del i arbetets olika faser. Inledningsvis i uppstarten av arbetet genomfördes ett antal workshops och arbetsmöten på tjänstemannanivå med syfte att föreslå fem mål för ett hållbart Täby, som också tydligt visade på en målkoppling till både de nationella och globala miljö- och hållbarhetsmålen. Kommunstyrelsens utskott för stadsbyggnad och fastigheter godkände den 7 oktober 2019, § 44 en övergripande inriktning för översiktsplanen. Beslutet gav

även vägledning för såväl miljöbedömningen som arbetet med översiktsplanen avseende utvecklingsområden och inriktning för mark- och vattenområden samt för de fem nya hållbarhetsmålen för kommunen:

- Attraktivt och tryggt
- Framkomligt och sammanlänkat
- Attraktivt och hälsosamt
- Innovativt och näringslivsvänligt
- Robust och klimatsmart

Ett samråd om avgränsningen för miljöbedömningen hölls med länsstyrelsen den 23 september 2019 och därefter med Region Stockholm och grannkommuner. En promemoria togs fram för den fortsatta miljöbedömningen och arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen. Följande miljöaspekter har ingått i miljökonsekvensbeskrivningen:

- Befolkning, hälsa och livsmiljö
- Naturmiljö och grönstruktur
- Landskap och kulturmiljö
- Vatten
- Klimatpåverkan
- Hushållning med mark och resurser
- Risker

## **Planarbetets hänsyn till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter**

Tidigt i uppstarten av planarbetet och innan ett samrådsförslag arbetats fram i sin helhet, genomfördes en översiktlig konsekvensbedömning av ett utkast till planförslag. Den översiktliga konsekvensbedömningen visade bland annat på delar i översiktsplanen som behövde göras tydligare kring krav och åtaganden för att begränsa miljö- och klimatpåverkan inför framtagandet av ett samrådsförslag. Synpunkterna från den översiktliga konsekvensbedömningen arbetades in i samrådsförslaget för att bättre peka ut en hållbar inriktning.

Miljökonsekvensbeskrivningen har sedan, tillsammans med förslaget till översiktsplan, varit föremål för samråd och utställning och har innehållit rekommendationer och åtgärdsförslag för nästkommande skede.

Miljökonsekvensbeskrivningen har fungerat som en checklista för förbättringar och varit utgångspunkt för flera av de förändringar som genomförts till utställning och till antagande, tillsammans med inkomna yttranden under samråd och utställning.

Nedan listas en sammanfattning av rekommendationer och åtgärdsförslag i miljökonsekvensbeskrivningen som inarbetats i planen inför antagande:

- Förtydliganden avseende hanteringen av och hänsyn till miljöaspekter, främst avseende frågor som rör biologisk mångfald, kulturmiljö, klimatanpassning, begränsad klimatpåverkan kopplat till transporter, vatten, risk samt hushållning med mark och vatten.
- Redovisning av förslag till efterföljande arbete med program och handlingsplaner och hur dessa ska konkretisera översiktsplanen avseende främst hälsa (luftkvalitet och buller), naturmiljö (ekologisk kompensation och riktvärden), kulturmiljö samt klimat (energiförsörjning).
- Implementering av miljöaspekter i vägledningen för efterföljande planeringsprocesser för respektive markanvändningskategori och kommundel. Exempel på detta är att i vägledningen för Såsta-Karby tydliggöra hur kommunen avser att arbeta med det regionalt svaga spridningssambandet samt ta hänsyn till riksintresse för kulturmiljövården och det rörliga friluftslivet. Ett annat exempel är att det tydliggjorts i kartor och vägledning var barriärbrytande länkar behöver utvecklas.

I tabellerna nedan presenteras den samlade bedömningen från miljökonsekvensbeskrivningen under samråds- respektive utställningsfasen. I samrådredogörelsen och i det särskilda utlåtandet redovisas de större ändringar som genomförts under planprocessen.

## Miljökonsekvensbeskrivning samrådsversion

|    | Miljöaspekt                       | Samlad bedömning                                                                    | Kommentar                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. | Befolkning, hälsa och livsmiljö   |    | Förtätning och ökad framkomlighet för vägtrafiken bidrar till risk för försämrad luftkvalitet- och bullersituation i enskilda områden. Vidmakthållande och utveckling av lokala rekreationsmöjligheter verkar i andra riktningen.                                                                                                                                                          |
| 2. | Naturmiljö och grönstruktur       |    | Relativt lite naturmark tas i anspråk, två naturreservat bildas. Tydligt fokus på att uppmärksamma och integrera ekosystemtjänster i planering och byggande. Begränsad negativ påverkan på ekologiska samband.                                                                                                                                                                             |
| 3. | Landskap och kulturmiljö          |    | Kommunens kulturhistoriska värden bevaras och förstärks. Viss bebyggelseutveckling föreslås i känsliga områden. Om skada på riksintresset för kulturmiljövården undviks bedöms planförslaget sammantaget medföra positiva konsekvenser för kulturmiljövården.                                                                                                                              |
| 4. | Vattenkvalitet och blåstruktur    |    | Planförslaget speglar och anpassas till ett systematiskt och väl förankrat arbete med vattenfrågor. Positiv utveckling för ytvatten kan förväntas. Ingen eller minskad påverkan på grundvatten.                                                                                                                                                                                            |
| 5. | Klimatpåverkan                    |  | Planförslaget motverkar i sig inte omställningen till ett mindre klimatpåverkande samhälle. Förslaget pekar övergripande på hur kommunen kan styra i upphandling, avtal och hur kommunen kan underlätta i samarbeten med andra aktörer samt planera för mer hållbara transporter. Konkreta och uppföljningsbara mål finns i andra styrdokument och ska tas fram i efterföljande processer. |
| 6. | Hushållning med mark och resurser |  | Varsam bebyggelseutveckling i redan bebyggda områden. Viss brukningsvärd jordbruksmark pekas ut för exploatering, vilket kan motverka hushållningen med resurser. Sammantaget liten påverkan.                                                                                                                                                                                              |
| 7. | Risker                            |  | Systematisk hantering av risker. Behovet av klimatanpassning uppmärksammas. Genomförs planförslagets åtgärder kan riskerna hanteras, trots en ökad förekomst av extrema vädersituationer.                                                                                                                                                                                                  |

## Miljökonsekvensbeskrivning utställningsversion

|    | Miljöaspekt                       | Samlad bedömning                                                                    | Kommentar                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. | Befolkning, hälsa och livsmiljö   |    | Förtätning och ökad framkomlighet för vägtrafiken kan ge försämrad luftkvalitet- och bullersituation i enskilda områden. Bullerskydds-program och handlingsplan för luft verkar i andra riktningen. Värnande och vidareutveckling av lokala rekreationsmiljöer kan bidra till bättre hälsa.                                                                                                                       |
| 2. | Naturmiljö och grön-struktur      |    | Relativt lite naturmark tas i anspråk. Två naturreservat bildas. Tydligt fokus på att uppmärksamma och integrera ekosystemtjänster i planering och byggande. Att värna de svaga gröna sambanden är en stor utmaning, speciellt vid Såsta-Karby.                                                                                                                                                                   |
| 3. | Landskap och kulturmiljö          |    | Kulturhistoriska värden bevaras, hänsyn ska visas, och planering ska bygga på kvaliteter och kunskap om tidigare markanvändning. Viss bebyggelseutveckling föreslås i känsliga områden, där negativa konsekvenser kan uppstå. Planförslaget visar stor förståelse för kulturmiljöns värden och möjligheter, och bedöms sammantaget kunna bidra till att kulturmiljövärden utvecklas, synlig- och tillgängliggörs. |
| 4. | Vatten-kvalitet och blåstruktur   |  | Planförslaget speglar och anpassas till ett systematiskt och väl förankrat arbete med vattenfrågor. Positiv utveckling för ytvatten kan förväntas när kommunens handlingsplan genomförs. Ingen eller minskad påverkan på grundvatten.                                                                                                                                                                             |
| 5. | Klimat-påverkan                   |  | Planförslaget motverkar i sig inte omställningen till ett mindre klimatpåverkande samhälle, men skarpa skrivningar saknas. Förslaget pekar övergripande på hur kommunen kan styra i upphandling och avtal, samt planera för mer hållbara transporter. Konkreta och uppföljningsbara mål finns i andra styrdokument och ska tas fram i efterföljande processer.                                                    |
| 6. | Hushållning med mark och resurser |  | Varsam bebyggelseutveckling i redan bebyggda områden. Viss brukningsvärd jordbruksmark pekas ut för exploatering, vilket kan motverka hushållningen med resurser. Sammantaget liten påverkan.                                                                                                                                                                                                                     |
| 7. | Risker                            |  | Systematisk hantering av risker. Behovet av klimatanpassning uppmärksammas genomgående. Planförslagets åtgärder gör att riskerna hanteras, trots en ökad förekomst av extrema väderhändelser.                                                                                                                                                                                                                     |

## **Skälen för att anta planen istället för de alternativ som övervägts**

Miljöbedömningen har studerat nollalternativet och ett utvecklingsalternativ. Utvecklingsalternativet har arbetats fram utifrån beslutet om en övergripande inriktning. Inga andra utvecklingsalternativ avseende markanvändning har därför diskuterats eller ställts mot varandra under miljöbedömningsprocessen.

Nollalternativet innebär att den nu gällande översiktsplan, *Det nya Täby 2010-2030*, även fortsättningsvis utgör inriktning för markanvändningen och utvecklingsalternativet innebär att det nu föreliggande förslaget till ny översiktsplan, *Översiktsplan Täby 2050 – Staden på landet*, gäller.

De två alternativen skiljer sig väsentligt åt avseende utvecklingsalternativets funktion som övergripande hållbarhetsprogram med utpekade nya mål för kommunens hållbarhetsarbete, utöver den vägledande funktionen för den fysiska planeringen. Nollalternativet innehåller inte nya mål för kommunen.

I termer av markanvändning finns ett antal skillnader mellan nollalternativet och utvecklingsalternativet. Nollalternativet innebär:

- Roslags-Näsby, Täby centrum, Täby park och Arninge-Ullna pekas ut som större centrala stadsutvecklingsområden för blandad bebyggelse.
- Gripsvall, Skarpäng (naturmark längs med Täbyvägen och in i Rösjöskogen) pekas ut som markreserv för bostadsutveckling.
- Täbyberg, Täby kyrkby (naturmark mellan Vikingavägen och Vallentunasjön) pekas ut för bostadsutveckling.
- Ängsvägen, Täby kyrkby (delvis naturmark, delvis exploaterad mark öster om Roslagsbanan) pekas ut för utveckling av blandad bebyggelse.
- Hagby (främst exploaterad mark intill befintlig återvinningscentral norr om Norrortsleden) pekas ut för energiförsörjningsanläggning, till exempel fjärrvärme.
- Utöver ovan pekas även ett antal mindre bebyggelseområden ut inom tätorten.
- Ingen mark reserveras för hantering av skyfall och rening av dagvatten.

Utvecklingsalternativet innebär:

- Roslags-Näsby, Täby park och Arninge-Ullna pekas ut som större centrala stadsutvecklingsområden för blandad bebyggelse. Övrig bebyggelseutveckling lokaliseras till i första hand till redan bebyggda områden inom den regionala stadskärnan Täby centrum-Arninge och kommundelscentrumen, i närheten till Roslagsbanan och annan kollektivtrafik med syfte att möjliggöra för hållbara transporter och bättre luft- och ljudmiljöer.
- Ingen bebyggelseutveckling föreslås i Täbyberg eller vid Ängsvägen.
- Ingen utveckling för energiförsörjningsanläggning föreslås i Hagby. Däremot föreslås två mindre områden reserveras för utveckling av tekniska försörjningsanläggningar.
- Viss bebyggelseutveckling för småhus föreslås på idag oexploaterad mark, men i mindre omfattning än i nollalternativet, i:
  - Gripsvall
  - Invid Jarla bankes väg i Täby kyrkby
- Utveckling av ett nytt verksamhetsområde tillsammans med ny järnvägsstation och utveckling av en bytespunkt på idag oexploaterad mark i området vid Såsta-Karby.
- Utöver ovan pekas även ett antal mindre bebyggelseområden ut inom tätorten.
- Mark reserveras i plankartan för hantering av skyfall och rening av dagvatten.

I planprocessen studerades Såsta-Karby för utveckling av företags- och industriområde i relation till ett annat område, vid Vågsjö. Urvalet av de två studerade områden gjordes utifrån kommunens markinnehav intill huvudvägnätet, tillgång till kollektivtrafik och teknisk infrastruktur samt förekomst av riksintressen.

Såsta-Karby bedömdes vara mer lämpligt för att möjliggöra för fler arbetsplatser och verksamheter, då det är ett strategiskt bra läge med god tillgänglighet till huvudvägnätet, befintlig busstrafik och annan infrastruktur. Utvecklingen möjliggör också att ett befintligt verksamhetsområde kan utvecklas. Dessutom bedömdes läget ha goda möjligheter för utveckling av en regionalt betydelsefull bytespunkt, bidra till utveckling av kollektivtrafik och effektiva bytesmöjligheter.

En ny järnvägsstation och bytespunkt i Såsta-Karby bedömdes också ligga i linje med utpekade behov i den regionala kollektivtrafikplanen avseende en ny station på Roslagsbanan. Området påverkas av riksintressen. Inom Vågsjö identifierades höga naturvärden, avsaknad av infrastruktur och anknytning till kollektivtrafiknätet. Såsta-Karby bedömdes därmed, i förhållande till utveckling i Vågsjö, bidra till hushållning med mark och en effektivare markanvändning. Vägledning för att ta hänsyn till riksintressen och naturvärden i Såsta-Karby har arbetats in i översiktsplanen.

### **Planerade åtgärder för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför**

Översiktsplanens fem hållbarhetsmål ska vägleda det fortsatta arbetet för en hållbar utveckling i kommunen samt efterföljande planeringsprocesser. De fem hållbarhetsmålen ska ingå i kommunens ordinarie styrmodell och modell för uppföljning. Därmed blir de årliga verksamhetsplanerna kommunens övergripande handlingsplan för hållbar utveckling och styrande för berörda nämnder.

Översiktsplanens utvecklingsinriktning för olika frågor och intressen samt dess mark- och vattenanvändning med vägledning pekar ut en riktning för hur kommunen ska arbeta för att klara till exempel lagkrav och miljökvalitetsnormer samt undvika till exempel klimatrelaterade risker. Det kan handla om att arbeta fram tematiska styrdokument såsom handlingsplaner med tidsatta åtgärder, där uppföljning sker inom ramen för dessa handlingsplaner och styrdokument. Exempel på dessa är *Handlingsplan för god ytvattenstatus*, *Cykelplan*, *Kollektivtrafikplan* med flera. Beslutade och kommande tematiska styrdokument presenteras löpande i översiktsplanen.

I samband med beslut om översiktsplanens planeringsstrategi tidigt i varje mandatperiod, med utgångspunkt i den politiska inriktningen för perioden, finns möjlighet att se över de fem målen relevans för ett hållbart Täby. Då finns även möjlighet att fatta beslut om vilka av översiktsplanens föreslagna utvecklingsområden, åtgärdsområden och insatser som kommunen ska fokusera på kommande år. Inom planeringsstrategin finns också utrymme att följa upp hur översiktsplanen efterlevs avseende utpekade åtgärder för att klara lagkrav och inte bidra till negativa miljökonsekvenser samt uppmärksamma om nya lagkrav och förutsättningar som uppkommit sedan översiktsplanen antogs.



Uppföljning sker också i samband med genomförande av den efterföljande planeringen genom program, detaljplanering och under byggskede. Inom enskilda detaljplaner ska undersökning om betydande miljöpåverkan genomföras för att analysera potentiellt betydande miljöaspekter.